

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
«ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННІ»
(для магістрів)**

Київ - 2016

Підготовлено, доцентом кафедри бізнес-адміністрування, адміністративного та медичного менеджменту *Сомовим Дмитром Олександровичем*.

Затверджено на засіданні кафедри бізнес-адміністрування, адміністративного та медичного менеджменту (протокол № 4 від 16 листопада 2016 р.)

Схвалено Вченою радою Інституту менеджменту та бізнесу ім. Б. Хмельницького (протокол № 11 від 21 листопада 2016 р.)

Сомов Д.О. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Інноваційний менеджмент в бізнес-адмініструванні» (для магістрів). – К.: МАУП, 2016. – 44 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, методичні рекомендації до опанування окремих тем навчального курсу та дидактичні матеріали до його виконання з навчальної дисципліни «Інноваційний менеджмент в бізнес-адмініструванні», вказівки до виконання контрольної роботи, варіанти контрольних робіт, питання для самоконтролю, список літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сталий розвиток організації в сучасних умовах конкуренції не можливий без застосування інноваційного підходу до оновлення стратегічних конкурентних переваг. Ефективне впровадження інновацій у господарську діяльність дозволяє виробляти продукцію та надавати послуги кращої якості з підвищеним рівнем доданої вартості, що позитивно позначається на фінансових результатах господарюючих суб'єктів та економіки країни загалом. У таких умовах особливої актуальності набуває процес адміністрування розробленням, освоєнням, поширенням та впровадженням інновацій.

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, важливим чинником, який формує вміння навчатися, сприяє активізації засвоєння студентом знань та їх реалізації, основним засобом опанування навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Мета самостійної роботи студентів — сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми дисципліни “Інноваційний менеджмент в бізнес-адмініструванні” та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання самостійної роботи студентів — засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань і творчих робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета “Інноваційний менеджмент в бізнес-адмініструванні”.

Зміст самостійної роботи студента з дисципліни “Інноваційний менеджмент в бізнес-адмініструванні” визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни “Інноваційний менеджмент в бізнес-адмініструванні”: підручником, навчальними та методичними посібниками, методичними матеріалами для самостійної роботи студентів, конспектом лекцій тощо.

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни “Інноваційний менеджмент в бізнес-адмініструванні” організовується з дотриманням низки вимог:

- обґрунтування необхідності завдань загалом і конкретного завдання зокрема;
- надання детальних методичних рекомендацій щодо виконання роботи;
- надання можливості студентам виконувати творчі роботи, які відповідають умовно-професійному рівню засвоєння знань, не обмежуючи їх виконанням стандартних завдань;
- підтримання постійного зворотного зв'язку зі студентами у процесі виконання самостійної роботи, що є чинником ефективності навчального середовища.

Перелік завдань для самостійної роботи, форми її організації та звітності, термін виконання та кількість балів, які можна отримати за виконання завдань,

визначаються викладачем кафедри при розробці робочої навчальної програми дисципліни (розділ “Самостійна робота студентів”).

Студенти, які починають вивчати дисципліну “Інноваційний менеджмент в бізнес-адмініструванні”, повинні бути поінформовані викладачем про організацію самостійної роботи, її форми та види, терміни виконання, форми контролю та звітності, кількість балів за виконання завдань.

Організація та контроль процесу і змісту самостійної роботи та її результатів здійснюються викладачами кафедри.

Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, фіксуються викладачами і повинні бути доведені до відома студентів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“Інноваційний менеджмент в бізнес-адмініструванні”

№ п/п	Назва змістового модуля і теми
Змістовий модуль 1. Основні поняття про інноваційний менеджмент в бізнес-адмініструванні.	
1.	Сутність, розвиток та основні поняття інноваційного менеджменту в бізнес-адмініструванні.
2.	Інноваційна діяльність як об’єкт інноваційного менеджменту.
3.	Державна підтримка інноваційної діяльності.
4.	Організаційні форми інноваційної діяльності.
5.	Джерела й механізми фінансування інноваційної діяльності.
6.	Управління інноваційним розвитком організації.
Змістовий модуль 2. Організаційні аспекти інноваційного менеджменту в бізнес-адмініструванні.	
7.	Управління персоналом науково-дослідної організації.
8.	Методичні основи розробки і впровадження управлінських інновацій.
9.	Механізм управління оновленням продукції.
10.	Управління інноваційним проектом.
11.	Управління ризиками інноваційної діяльності в бізнес-адмініструванні.
12.	Оцінювання ефективності інноваційної діяльності в бізнес-адмініструванні.
13.	Адміністрування патентно-ліцензійної діяльності інноваційної бізнес-організації.
Разом годин: 90	

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «Інноваційний менеджмент в бізнес-адмініструванні»

I. Успішність підготовки до практичних занять і складання заліку значною мірою залежить від організації самостійної роботи. Ґрунтовне засвоєння програмного матеріалу потребує опрацювання кількох літературних джерел, наведених у списку рекомендованої літератури. Для здійснення самостійної роботи студентам рекомендується ознайомитись з нормативно-правовою базою та навчально-методичною літературою, перелік якої наведено в списку рекомендованої літератури, а також публікаціями періодичних видань.

Рекомендовану літературу необхідно вивчати систематично, згідно із списком і в такій послідовності:

- а) ознайомитись за навчальною програмою із змістом кожної теми;
- б) засвоїти навчальний матеріал, що відноситься до конкретної теми;
- в) дати відповідь на питання для самостійної роботи студентів з кожної теми;
- г) дати відповідь на контрольні запитання до відповідної теми;
- д) виписати всі незрозумілі питання для розгляду їх на консультації.

II. За кожною з тем курсу “Інноваційний менеджмент в бізнес-адмініструванні” студент повинен виконати наступні завдання:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ПРО ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННІ.

Тема 1. Сутність, розвиток та основні поняття інноваційного менеджменту в бізнес-адмініструванні.

Теми рефератів

1. Поняття інновації та інноваційного процесу.
2. Інноваційний процес та інноваційна діяльність.
3. Основні етапи інноваційного процесу.
4. Взаємозв'язок бізнес адміністрування та інноваційного менеджменту.

Тести для самоперевірки знань

1. Новація — це:

- а) художньо-конструктивне рішення виробу, яке визначає його зовнішній вигляд;
- б) результат практичного освоєння новації, задіяної у динаміці, ефективність якої оцінюється не тільки економічним, а й соціальним ефектом;
- в) кінцевий метод, принцип, новий порядок, винахід, новий продукт, процес, якісно відмінний від попереднього аналога, що є результатом інтелектуальної діяльності, закінчених наукових досліджень і розробок;

г) встановлення невідомих раніше об'єктивних закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, що вносять корінні зміни в рівень нашого пізнання.

2. Інновація — це:

а) встановлення невідомих раніше об'єктивних закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, що вносять корінні зміни в рівень нашого пізнання;

б) нове технічне вирішення конкретного завдання, яке дає позитивний ефект, поліпшує якість продукції або змінює умови праці;

в) результат практичного освоєння новації, задіяної у динаміці, ефективність якої оцінюється не тільки економічним, а й соціальним ефектом;

г) кінцевий метод, принцип, новий порядок, винахід, новий продукт, процес, якісно відмінний від попереднього аналога, що є результатом інтелектуальної діяльності, закінчених наукових досліджень і розробок.

3. Винахід — це:

а) кінцевий метод, принцип, новий порядок, винахід, новий продукт, процес, якісно відмінний від попереднього аналога, що є результатом інтелектуальної діяльності, закінчених наукових досліджень і розробок;

б) результат практичного освоєння новації, задіяної у динаміці, ефективність якої оцінюється не тільки економічним, а й соціальним ефектом;

в) нове технічне вирішення конкретного завдання, яке дає позитивний ефект, поліпшує якість продукції або змінює умови праці;

г) встановлення невідомих раніше об'єктивних закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, що вносять корінні зміни в рівень нашого пізнання.

4. Відкриття — це:

а) встановлення невідомих раніше об'єктивних закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, що вносять корінні зміни в рівень нашого пізнання;

б) кінцевий метод, принцип, новий порядок, винахід, новий продукт, процес, якісно відмінний від попереднього аналога, що є результатом інтелектуальної діяльності, закінчених наукових досліджень і розробок;

в) результат практичного освоєння новації, задіяної у динаміці, ефективність якої оцінюється не тільки економічним, а й соціальним ефектом;

г) нове технічне вирішення конкретного завдання, яке дає позитивний ефект, поліпшує якість продукції чи змінює умови праці.

5. До інновації не належить:

а) впровадження нового продукту;

б) створення нового ринку товарів;

в) реорганізація структури управління організації;

г) винахід.

6. Зазначте відмінність між винаходом, відкриттям і нововведенням:

а) відкриття здійснюється на прикладному рівні, нововведення на його основі створюється на фундаментальному рівні;

б) відкриття чи винахід можуть бути зроблені колективно, а нововведення розробляються і впроваджуються вченим, винахідником-одинаком;

в) відкриття або винахід здійснюється винятково заради одержання прибутку, тоді як нововведення впроваджуються з метою одержання нових знань;

г) відкриття або винахід можуть бути випадковими, нововведення випадково не відбуваються.

7. Інноваційний менеджмент — це:

а) система принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень, які зв'язані із здійсненням різних аспектів інвестиційної діяльності підприємства;

б) докладання знань, навичок, інструментів і методів до операцій проекту для задоволення вимог, які висуваються до проекту;

в) сукупність методів і форм управління інноваційним процесом, а також управління зайнятими цією діяльністю організаційними структурами та їх персоналом;

г) сукупність принципів, методів і засобів управління підприємством з метою підвищення ефективності виробництва і збільшення прибутку.

8. Функція прогнозування в інноваційному менеджменті спрямована на:

а) розробку перспектив науково-технічного розвитку підприємства;

б) досягнення майбутньої мети підприємства;

в) розробку комплексного і1087 плану досягнення мети підприємства;

г) розробку набору прийомів і методів з досягнення інноваційних завдань підприємства.

9. Функція планування в інноваційному менеджменті спрямована на:

а) погодження діяльності усіх ланцюгів системи управління, апарату науково-дослідних підрозділів та окремих фахівців;

б) розробку перспектив науково-технічного розвитку;

в) обґрунтування основних напрямків інноваційної діяльності відповідно до розроблених прогнозів і цілей розвитку підприємства;

г) виконання планових завдань та об'єднання людей, які разом виконують інноваційні плани, програми і проекти.

10. Функція координування в інноваційному менеджменті спрямована на:

а) погодження діяльності усіх ланцюгів системи управління, апарату науково-дослідних підрозділів та окремих фахівців;

б) розробку перспектив науково-технічного розвитку;

в) обґрунтування основних напрямків інноваційної діяльності відповідно до розроблених прогнозів і цілей розвитку підприємства;

г) виконання планових завдань та об'єднання людей, які сумісно виконують інноваційні плани, програми і проекти.

11. Впишіть слова, яких не вистачає у визначенні інноваційної інфраструктури: “Інноваційна інфраструктура — це сукупність

взаємопов'язаних і взаємодіючих ..., які необхідні для ефективного здійснення інноваційної діяльності”:

- а) технополісів і технопарків;
- б) навчальних закладів і підприємств;
- в) організацій і допоміжних служб (систем);
- г) підприємств і банків.

12. До допоміжних служб (систем) інноваційної діяльності не належить:

- а) система інформаційного забезпечення;
- б) експертизи інноваційних програм;
- в) фінансово-економічне забезпечення інноваційної діяльності;
- г) технополіси і технопарки.

Література [1, 2, 3, 15, 17, 19, 22, 31, 32, 35]

Тема 2. Інноваційна діяльність як об'єкт інноваційного менеджменту.

Теми рефератів

1. Поняття інноваційної діяльності в бізнес-адмініструванні.
2. Інноваційна діяльність на підприємстві та її адміністрування. Інноваційна інфраструктура.
3. Складові інноваційної інфраструктури.

Тести для самоперевірки знань

1. Базисні інновації створюються на основі:

- а) результатів прикладних досліджень;
- б) результатів фундаментальних досліджень;
- в) результатів дослідно-конструкторських робіт;
- г) результатів маркетингових досліджень.

2. Поліпшуючі інновації створюються на основі:

- а) відкриття нових законів і принципів;
- б) нових знань;
- в) результатів фундаментальних досліджень;
- г) існуючих знань, відомих законів і принципів.

3. До принципів інноваційного процесу не належить:

- а) нововведення зазвичай мають обмежений характер;
- б) зменшення рентабельності підприємств-послідовників;
- в) при розробці інноваційної стратегії необхідно орієнтуватися на потреби покупця;
- г) необхідною вимогою успішної інноваційної діяльності є правильна оцінка невдач.

4. До фактора успішності інновацій належить:

- а) перевага нового товару над товарами конкурентів;
- б) скорочення життєвого циклу товарів;
- в) збільшення витрат на науково-дослідні і дослідно-конструкторські роботи;

г) збільшення кількості пропозицій нових товарів.

5. До фактора невдачі інновацій належить:

- а) наявність унікальних якостей товару;
- б) адаптивність товару до вимог ринку;
- в) доступ до ресурсів;
- г) скорочення життєвого циклу товарів.

Література [1, 3, 16, 17, 24, 26, 36]

Тема 3. Державна підтримка інноваційної діяльності.

Теми рефератів

1. Сутність і основні напрямки інноваційної політики держави. Державна інноваційна політика. 2.
3. Особливості сучасної економічної політики в Україні.
4. Структурний зв'язок стратегії інноваційного розвитку підприємства зі стратегією глобального бізнесу.
5. Державна підтримка інноваційної діяльності в розвинутих країнах.

Тести для самоперевірки знань

1. До найбільш адекватного показника наукомісткості галузей належить:

- а) кількість винаходів у країні за рік;
- б) вартість продукції, яка випускається за рік за ліцензіями;
- в) витрати на закупівлю ліцензій;
- г) відносна вага витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи у вартості готової продукції.

2. Елементом опосередкованої державної підтримки інноваційної діяльності є:

- а) фінансування інноваційних проектів з бюджетних коштів;
- б) організація конкурсів при розподілі бюджетних коштів;
- в) формування державної інноваційної структури;
- г) пільгове оподаткування.

3. Елементом прямої державної підтримки інноваційної діяльності є:

- а) зменшення податку на приріст інноваційних витрат;
- б) пільгове оподаткування дивідендів юридичних і фізичних осіб, які одержані за акціями інноваційних підприємств;
- в) правове регулювання інноваційного процесу;
- г) відстрочка податкових платежів.

4. Комерційні банки часто не зацікавлені у кредитуванні довгострокових інноваційних проектів, тому держава стимулює довгострокове "заморожування" коштів за рахунок:

- а) емісії акцій;
- б) емісії облігацій;
- в) сповільнення амортизації основних фондів;

г) залучення страхових компаній, пенсійних фондів тощо до фінансування інновацій.

5. Відповідно до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” бюджетне фінансування наукових досліджень здійснюється шляхом:

- а) венчурного фінансування;
- б) лізингового фінансування;
- в) базового фінансування;
- г) кредитного фінансування.

6. Відповідно до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” бюджетне фінансування наукових досліджень здійснюється шляхом:

- а) венчурного фінансування;
- б) лізингового фінансування;
- в) проектно-цільового фінансування;
- г) кредитного фінансування.

7. Відповідно до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” фінансування наукових досліджень здійснюється такими фондами і установами:

- а) Державним фондом фундаментальних досліджень;
- б) українськими комерційними банками;
- в) українськими венчурними фондами;
- г) українськими інвестиційними фондами.

Література [3 - 6, 8, 18, 19, 27, 30, 31, 37]

Тема 4. Організаційні форми інноваційної діяльності.

Теми рефератів

1. Мале підприємництво й інноваційна робота.
2. Характеристика організацій на початковій стадії становлення.
3. Нові організаційні форми інноваційної діяльності.
4. "М'які" асоційовані "метаструктури".

Тести для самоперевірки знань

1. До переваг функціональної структури інноваційної організації належить:

- а) досягається функціональна ізольованість підрозділів;
- б) делегування відповідальності за одержання прибутку на низові управлінські рівні;
- в) досягається простота в управлінні інноваційним проектом;
- г) співробітники мають чітку перспективу кар'єрного зростання і професійного розвитку.

2. До недоліків функціональної структури інноваційної організації належить:

а) делегування відповідальності за одержання прибутку на низові управлінські рівні;

б) порушується принцип єдиновладдя;

в) стимулюється функціональна ізолюваність;

г) співробітники не мають чіткої перспективи кар'єрного зростання і професійного розвитку.

3. До переваг матричної структури інноваційної організації належить:

а) досягається функціональна ізолюваність підрозділів;

б) реалізується пряма підпорядкованість керівнику інноваційного проекту;

в) зберігаються всі переваги функціональної структури;

г) делегування відповідальності за одержання прибутку на низові управлінські рівні.

4. До недоліків матричної структури інноваційної організації належить:

а) порушується принцип єдиновладдя;

б) стимулюється функціональна ізолюваність;

в) делегування відповідальності за одержання прибутку на низові управлінські рівні;

г) співробітники не мають чіткої перспективи кар'єрного зростання і професійного розвитку.

5. До переваг дивізійної структури інноваційної організації належить:

а) інноваційний проект має цілісний горизонтальний напрямок взаємодії співробітників;

б) порушується принцип єдиновладдя;

в) досягається простота в управлінні інноваційного проекту;

г) делегування відповідальності за одержання прибутку на низові управлінські рівні.

6. До недоліків дивізійної структури інноваційної організації належить:

а) стимулюється функціональна ізолюваність;

б) порушується принцип єдиновладдя;

в) виникає проблема розподілу повноважень між керівництвом інноваційного проекту і керівництвом функціональних підрозділів;

г) необхідність утримання відносно великого управлінського апарату.

7. Технопарк — це:

а) організаційна структура, яка об'єднує банки, підприємства, торгові організації, науково-дослідні центри, вищі навчальні заклади і пов'язує їх єдиним технологічним циклом для підвищення конкурентоспроможності товарів та послуг;

б) цілісний науково-виробничий комплекс, до якого входять науково-дослідні інститути, лабораторії, підприємства та вищі навчальні заклади на базі конкретного міста;

в) науково-виробничий територіальний комплекс, до якого входять науково-дослідні інститути, лабораторії, підприємства та вищі навчальні заклади;

г) складний багатофункціональний комплекс, який забезпечує сприятливі умови для ефективної діяльності нових малих інноваційних фірм.

8. Технополіс — це:

а) організаційна структура, яка об'єднує банки, підприємства, торгові організації, науково-дослідні центри, вищі навчальні заклади і пов'язує їх єдиним технологічним циклом для підвищення конкурентоспроможності товарів та послуг;

б) цілісний науково-виробничий комплекс, до якого входять науково-дослідні інститути, лабораторії, підприємства та вищі навчальні заклади на базі конкретного міста;

в) науково-виробничий територіальний комплекс, до якого входять науково-дослідні інститути, лабораторії, підприємства та вищі навчальні заклади;

г) складний багатофункціональний комплекс, який забезпечує сприятливі умови для ефективної діяльності нових малих інноваційних фірм.

9. Фінансово-промислова група — це:

а) організаційна структура, яка об'єднує банк, підприємства, торгові організації, науково-дослідні центри, вищі навчальні заклади і пов'язує їх єдиним технологічним циклом для підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг;

б) цілісний науково-виробничий комплекс, до якого входять науково-дослідні інститути, лабораторії, підприємства та вищі навчальні заклади на базі конкретного міста;

в) науково-виробничий територіальний комплекс, до якого входять науково-дослідні інститути, лабораторії, підприємства та вищі навчальні заклади;

г) складний багатофункціональний комплекс, який забезпечує сприятливі умови для ефективної діяльності нових малих інноваційних фірм.

10. Інкубатор — це:

а) організаційна структура, яка об'єднує банки, підприємства, торгові організації, науково-дослідні центри, вищі навчальні заклади і пов'язує їх єдиним технологічним циклом для підвищення конкурентоспроможності товарів та послуг;

б) цілісний науково-виробничий комплекс, до якого входять науково-дослідні інститути, лабораторії, підприємства та вищі навчальні заклади на базі конкретного міста;

в) науково-виробничий територіальний комплекс, до якого входять науково-дослідні інститути, лабораторії, підприємства та вищі навчальні заклади;

г) складний багатофункціональний комплекс, який забезпечує сприятливі умови для ефективної діяльності нових малих інноваційних фірм.

11. Інкубатор — це:

а) джерело кредитів для малих інноваційних фірм;

б) експериментальне підприємство;

в) навчальний заклад для підприємців;

г) навчальний заклад для наукових співробітників.

12. Сучасний науково-виробничий територіальний комплекс “Силіконова долина” в США є:

- а) технопарком;
- б) технополісом;
- в) фінансово-промисловою групою;
- г) інкубатором.

13. Основною метою створення технопарків і технополісів є:

- а) ефективне використання державного базового фінансування інноваційної продукції;
- б) ефективне використання державного проектно-цільового фінансування інноваційної продукції;
- в) досягнення тісного територіального зближення наукового потенціалу країни та промислового виробництва;
- г) організація конкурсного відбору інноваційних проектів.

14. З метою розвитку технопарків і технополісів у перші роки їх існування на цих територіях державою створюється:

- а) пільговий конкурсний режим відбору інноваційних проектів;
- б) пільговий податковий режим;
- в) пільгове бюджетне фінансування;
- г) пільгове проектно-цільове фінансування.

15. Центральним ланцюгом технопарків і технополісів є:

- а) вищий навчальний заклад;
- б) науково-дослідний інститут;
- в) банк;
- г) експериментальне підприємство.

16. Учасником фінансово-промислової групи в Україні обов'язково є:

- а) вищий навчальний заклад;
- б) науково-дослідний інститут;
- в) банк;
- г) торгове підприємство.

17. Фінансово-промислову групу в Україні очолює:

- а) Фонд держмайна України;
- б) Кабінет Міністрів України;
- в) головне підприємство, яке виготовляє кінцеву продукцію;
- г) банк.

18. Згідно із Законом України “Про промислово-фінансові групи в Україні”:

- а) фінансово-промислова група та її учасники є юридичними особами;
- б) усі учасники фінансово-промислової групи є самостійними юридичними особами;
- в) тільки фінансово-промислова група є юридичною особою;
- г) у фінансово-промисловій групі юридичною особою є тільки головне підприємство.

19. Фінансово-промислова група створюється:

- а) за постановою Кабінету Міністрів України;
- б) за рішенням Фонду держмайна України;
- в) за рішенням Мінекономіки України;
- г) за Генеральною угодою про спільну діяльність, яка підписується керівниками всіх підприємств-ініціаторів.

20. Фінансово-промислова група ліквідується:

- а) за постановою Кабінету Міністрів України;
- б) за рішенням Фонду держмайна України;
- в) за рішенням Мінекономіки України;
- г) за Генеральною угодою, яка підписується керівниками всіх підприємств-ініціаторів.

Література [7, 10, 11, 12, 13, 14, 20, 32, 34]

Тема 5. Джерела й механізми фінансування інноваційної діяльності.

Теми рефератів

1. Способи й джерела фінансування.
2. Державне фінансування інноваційної діяльності.
3. Фінансування інноваційної діяльності за власні кошти, кошти позабюджетних фондів, кошти організацій підприємницького сектора, кошти приватних неприбуткових організацій.
4. Перспективні джерела фінансування (лізинг, венчурне фінансування).

Тести для самоперевірки знань

1. Грошові, матеріальні та інші ресурси, передані будь-якими фізичними (юридичними) особами безповоротно й безоплатно будь-якій - фізичній (юридичній) особі винятково з метою здійснення наукової діяльності – це...

- а) контракт;
- б) грант;
- в) кредит;
- г) субсидія.

2. Джерелами власних коштів для фінансування інноваційної діяльності можуть бути ...

- а) статутний капітал;
- б) додатковий капітал;
- в) резервний капітал;
- д) фонди нагромадження.

3. Комплекс виникаючих майнових відносин, пов'язаних з передачею майна в тимчасове користування на основі його придбання і наступної здачі в довгострокову оренду – це ...

- а) товарний кредит;
- б) факторинг;
- в) кліринг;
- г) лізинг.

4. Який вид лізингу передбачає, що протягом строку договору лізингодавець повертає собі всю вартість майна й дістає прибуток від лізингової операції?

- а) оперативний лізинг;
- б) операційний лізинг;
- в) фінансовий лізинг;
- г) інвестиційний лізинг.

5. Який вид лізингу передбачає, що відбувається часткова виплата вартості даного орендованого майна, тобто лізингодавець за час дії даного договору відшкодовує лише частину вартості устаткування і тому змушений здавати його в тимчасове користування кілька разів?

- а) оперативний лізинг;
- б) операційний лізинг;
- в) фінансовий лізинг;
- г) інвестиційний лізинг.

6. Який вид фінансування здійснюється в розрахунку не на відсоток і не на регулярні доходи на інвестований капітал, а на розвиток самих ризикових організацій та їхніх інновацій, доход від підвищення ціни акцій або масового випуску нових акцій успішних інноваційних організацій і розміщення їх через фондові біржі?

- а) оперативний лізинг;
- б) фінансовий лізинг;
- в) кредитування;
- г) надання гранту;
- д) венчурне фінансування.

7. Які джерела фінансових ресурсів забезпечення інноваційної діяльності визначаються в Законі України «Про інноваційну діяльність»?

- а) кошти державного бюджету України;
- б) кошти місцевих бюджетів і кошти бюджету Автономної Республіки Крим;
- в) власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ;
- г) власні чи запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності;
- д) кошти (інвестиції) будь-яких фізичних і юридичних осіб;
- е) інші джерела, не заборонені законодавством.

8. Яка з форм фінансового забезпечення інноваційного розвитку передбачає фінансування інноваційної діяльності суб'єктів господарювання на безповоротних засадах за кошти бюджету і позабюджетних фондів?

- а) державне фінансування;
- б) кредитування;
- в) самофінансування;
- г) фінансування за рахунок добровільних пожертв.

9. Фінансова операція, що перетворює комерційний кредит у банківський шляхом купівлі боргу, зазначеного в документі, у кредитра на безобіговій основі – це ...

- а) лізинг;
- б) факторинг;
- в) франчайзинг;
- г) форфейтинг.

10. Яка організація бізнесу передбачає, що компанія передає незалежній особі або компанії право на продаж продукту і послуг цієї компанії?

- а) лізинг;
- б) факторинг;
- в) франчайзинг;
- г) форфейтинг.

Література [1, 2, 3, 16, 25, 28, 35]

Тема 6. Управління інноваційним розвитком організації.

Теми рефератів

1. Сутність і види інноваційних стратегій.
2. Стратегія віолентів.
3. Стратегія патієнтів.
4. Стратегія експлерентів.
5. Стратегія комутантів.
6. Система планування інноваційної діяльності.

Тести для самоперевірки знань

1. *Життєвий цикл нововведення — це період від зародження ідеї до розробки, поширення та:*

- а) продажу дозволу на виробництво продукту;
- б) продажу ліцензії на використання патенту;
- в) використання та утилізації продукту;
- г) появи першого зразка продукту на ринку.

2. *Інноваційний лаг — це період між появою новації та:*

- а) продажем ліцензії на використання продукту;
- б) впровадженням її в інновацію;
- в) використанням та утилізацією продукту;
- г) продажем патенту.

3. *Для першої фази життєвого циклу інновації характерні:*

- а) освоєння виробництва та збільшення обсягів продажу;
- б) стабілізація виробництва;
- в) початок маркетингових досліджень;
- г) спад попиту на товар.

4. *Для другої фази життєвого циклу інновації характерні:*

- а) освоєння виробництва та збільшення обсягів продажу;
- б) стабілізація виробництва;
- в) початок маркетингових досліджень;
- г) спад попиту на товар.

5. Яке з наведених визначень найчіткіше відображає сутність поняття “стратегія”:

а) стратегія — це ідеальне уявлення про організацію і бізнес, яке задає напрямок руху і вказує його маршрут;

б) стратегія — це загальна характеристика можливостей організації, опис її цільової аудиторії, видів діяльності та структури бізнесу;

в) стратегія — це план дій для здобуття компанією вигідного становища на ринку і досягнення стійкої конкурентної переваги;

г) стратегія — це набір конкретних дій організації, фінансування, вироблення політики підтримки, мотивація працівників, створення корпоративної культури, належне керівництво.

6. Наступальна стратегія:

а) визначається політикою “материнської” компанії”;

б) припускає копіювання продукції за ліцензією, яка придбана у компанії-піонера;

в) спрямована на впровадження тільки перспективних і перевірених інновацій;

г) пов’язана з прагненням компанії досягти технічного і ринкового лідерства шляхом створення і впровадження нових продуктів, які розроблені, як правило, на основі власних ідей.

7. Захисна стратегія:

а) визначається політикою “материнської” компанії”;

б) припускає копіювання продукції за ліцензією, яка придбана у компанії-піонера;

в) спрямована на впровадження тільки перспективних і перевірених інновацій;

г) пов’язана з прагненням компанії досягти технічного і ринкового лідерства шляхом створення і впровадження нових продуктів, які розроблені, як правило, на основі власних ідей.

8. Імітаційна стратегія:

а) визначається політикою “материнської” компанії”;

б) припускає копіювання продукції за ліцензією, яка придбана у компанії-піонера;

в) спрямована на впровадження тільки перспективних і перевірених інновацій;

г) пов’язана з прагненням компанії досягти технічного і ринкового лідерства шляхом створення і впровадження нових продуктів, які розроблені, як правило, на основі власних ідей.

9. Залежна стратегія:

а) визначається політикою “материнської” компанії”;

б) припускає копіювання продукції за ліцензією, яка придбана у компанії-піонера;

в) спрямована на впровадження тільки перспективних і перевірених інновацій;

г) пов'язана з прагненням компанії досягти технічного і ринкового лідерства шляхом створення і впровадження нових продуктів, які розроблені, як правило, на основі власних ідей.

10. Традиційна стратегія:

а) є реакцією керівництва на зовнішні сигнали ринку або інституційного середовища;

б) припускає копіювання продукції за ліцензією, яка придбана у компанії-піонера;

в) не передбачає значних технологічних змін, тому така стратегія тільки умовно належить до інноваційної;

г) визначається політикою “материнської” компанії.

11. Ситуаційна стратегія (стратегія ніші):

а) не передбачає значних технологічних змін, тому така стратегія тільки умовно належить до інноваційної;

б) є реакцією керівництва на зовнішні сигнали ринку або інституційного середовища;

в) припускає копіювання продукції за ліцензією, яка придбана у компанії-піонера;

г) визначається політикою “материнської” компанії.

Література [18, 21, 24, 28, 31, 40]

Змістовий модуль II. Організаційні аспекти інноваційного менеджменту в бізнес-адмініструванні.

Тема 7. Управління персоналом науково-дослідної організації.

Теми рефератів

1. Персонал наукових організацій.
2. Мотивація персоналу.
3. Кадрове планування.
4. Вибір оптимального розкладу (режиму) роботи в наукових організаціях.
5. Цільові групи в наукових колективах.

Тести для самоперевірки знань

1. Для оцінки продуктивності праці наукових працівників використовують такі види нормування праці:

- а) норми виробітку;
- б) норми кількості;
- в) норми часу;
- г) продуктивність наукової праці не нормується.

2. Для нормування праці наукових працівників використовують такі методи:

- а) метод моментних спостережень;

- б) хронометраж;
- в) мікроелементне нормування праці;
- г) нормування наукової праці не використовується.

3. Психолог А. Маслоу виокремив п'ять мотиваційних факторів для задоволення людських потреб. Назвіть мотиваційний фактор, який йде після задоволення соціальних потреб:

- а) фізіологічні потреби;
- б) потреби у безпеці та захищеності;
- в) потреби у визнанні;
- г) самовираження.

4. За типами мотивації вирізняють такі групи вчених:

- а) істинні ентузіасти, для яких процес пізнання є способом самореалізації;
- б) вчені, які реально дивляться на життя, роль і функції науки в суспільстві;
- в) ініціативні і прагматичні вчені, які прагнуть зайняти високе становище в офіційній структурі;
- г) усі відповіді правильні.

5. Гнучкий графік роботи наукових працівників — це:

- а) виконання посадових обов'язків з меншими витратами робочого часу;
- б) відпрацювання певної кількості годин за меншу кількість днів;
- в) такий розклад роботи, коли науковець сам вибирає час приходу на роботу і час закінчення роботи у визначених керівництвом межах;
- г) усі відповіді правильні.

6. Створення цільових груп в інноваційних організаціях дає змогу:

- а) максимально використовувати творчий потенціал наукових працівників;
- б) контролювати режим роботи творчого колективу;
- в) контролювати винахідницьку діяльність творчого колективу;
- г) керівництву правильно визначати розмір оплати праці наукових працівників.

7. Неприйняття нововведень в організації зумовлено такими об'єктивними та суб'єктивними факторами:

- а) загрозою банкрутства;
- б) зменшенням обсягів продажу продукту;
- в) недисциплінованістю персоналу;
- г) опором персоналу і фінансовими витратами

Література [15, 19, 25, 27, 30, 33, 36]

Тема 8. Методичні основи розробки і впровадження управлінських інновацій.

Теми рефератів

1. Типи і властивості управлінських інновацій.
2. Організаційне проектування.

3. Бенчмаркінг.
4. Реінжиніринг бізнес-процесів.
5. Реструктуризація підприємства.

Тести для самоперевірки знань

1. Що розуміють під управлінською інновацією?

- а) оновлення або розширення товарів і послуг та пов'язаних з ними ринків;
- б) встановлення нових методів виробництва і розподілу;
- в) впровадження змін в управлінні;
- г) впровадження змін в організації роботи, робочих умовах і навиків праці.

2. Які інновації відносяться до групи нормативних?

- а) безваріантні;
- б) варіантні;
- в) ініціативні;
- г) оригінальні.

3. Який блок програми реформування підприємства полягає у прогнозуванні перспектив розвитку фірми у змінному зовнішньому середовищі і регулюванні на цій основі поточної діяльності таким чином, щоб на тривалому відрізку часу компанія розвивалася б динамічно, ефективно та стало?

- а) структура;
- б) стратегія;
- в) фінанси;
- г) маркетинг.

4. Що розуміють під аналітичним процесом детального порівняння та оцінки підприємства в розрізі операцій за кращими компаніями в класі всередині і поза галуззю?

- а) ребрендинг;
- б) ремаркетинг;
- в) бенчмаркінг;
- г) копірайтинг.

5. Яке поняття визначає фундаментальне переосмислення і радикальне перепроєктування бізнес-процесів компанії для досягнення докорінних покращень в основних актуальних показника їх діяльності?

- а) бенчмаркінг;
- б) реструктуризація;
- в) реінжиніринг;
- г) рекрумент.

6. Яким поняттям позначають потік роботи, яка переходить від однієї людини до іншої, а для великих процесів – від одного відділу до іншого?

- а) операція;
- б) бізнес-процес;
- в) технологічний процес;
- г) інноваційний процес.

7. Яке з понять трактується як процес здійснення організаційно-господарських, фінансово-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на реорганізацію підприємства, зокрема, шляхом їх розподілу з переходом боргових зобов'язань до юридичної особи, що не підлягає санації, якщо це передбачено планом санації, на зміну форм власності, управління, організаційно-правової форми, що супроводить фінансовому оздоровленню підприємства, збільшенню ефективності виробництва і задоволення вимог кредиторів?

- а) банкрутство;
- б) реструктуризація;
- в) приватизація;
- г) реінжиніринг.

8. Який з видів реструктуризації присвячений формам управлінської діяльності і передбачає оцінку, подальший вибір і формування ефективної організації систем поставок і збуту підприємства?

- а) виробнича;
- б) ринкова;
- в) фінансова;
- г) соціальна.

9. Який з видів реструктуризації здійснюється за допомогою впровадження виробничих інновацій і проведення технологічної модернізації?

- а) виробнича;
- б) ринкова;
- в) фінансова;
- г) соціальна

10. Яке поняття розкривається як структурні перетворення певної сукупності об'єктів усередині підприємства, а також внутрішньосистемних відносин, спрямованих на створення і ефективне функціонування єдиної системи «наука-технологія-виробництво», метою якої є забезпечення безперервного науково-технологічного розвитку підприємства і підвищення рівня його науково-технологічного та інноваційного потенціалу?

- а) виробнича реструктуризація;
- б) фінансова реструктуризація;
- в) науково-технологічна реструктуризація;
- г) соціальна реструктуризація.

Література [16, 18, 20, 25, 28, 33, 38]

Тема 9. Механізм управління оновленням продукції.

Теми рефератів

1. Життєвий цикл інновації.
2. Оцінка технічного рівня нових виробів як основа управління оновленням продукції.
3. Розробка загальної концепції виробу.

4. Науково-дослідні роботи.

Тести для самоперевірки знань

1. *Період від зародження ідеї, створення новації та її практичного використання до моменту зняття з виробництва – це ...*

- а) життєвий цикл організації;
- б) життєвий цикл інновації;
- в) період кредитування інновації;
- г) інноваційний період.

2. *Який етап життєвого циклу інновації характеризується зародженням ідеї, проведенням науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, розробленням технології виробництва продукту?*

- а) етап розроблення;
- б) етап виведення на ринок;
- в) етап зростання;
- г) етап занепаду.

3. *Який етап життєвого циклу інновації характеризується налагодженням технологічного процесу, випуском пробної партії та ринковою апробацією, формуванням стратегії та каналів збуту?*

- а) етап розроблення;
- б) етап виведення на ринок;
- в) етап зростання;
- г) етап занепаду.

4. *Який етап життєвого циклу інновації характеризується періодом швидкого сприйняття нового товару ринком та швидким зростанням прибутків?*

- а) етап розроблення;
- б) етап виведення на ринок;
- в) етап зростання;
- г) етап занепаду.

5. *На яких етапах життєвого циклу інновації зазвичай відсутній прибуток?*

- а) етап розроблення;
- б) етап виведення на ринок;
- в) етап зростання;
- г) етап занепаду.

6. *Який етап життєвого циклу інновації характеризується уповільненням темпів збуту внаслідок придбання товару більшістю покупців, товар перестає бути новинкою?*

- а) етап розроблення;
- б) етап виведення на ринок;
- в) етап зростання;
- г) етап занепаду.

7. На якому з етапів життєвого циклу інновації прибуток стабілізується або зменшується у зв'язку зі зростанням витрат на його захист від конкурентів?

- а) етап розроблення;
- б) етап виведення на ринок;
- в) етап зростання;
- г) етап занепаду.

8. Зміст якого терміну полягає в тому, що він відображає порівняну характеристику якості продукції, засновану на зіставленні значень показників, які характеризують технічну досконалість продукції, що оцінюється з відповідними базовими значеннями?

- а) інноваційний рівень продукції;
- б) технологічний рівень продукції;
- в) технічний рівень продукції;
- г) організаційний рівень продукції.

9. Який вид науково-дослідних робіт спрямований на розширення теоретичних знань, на здобуття нових наукових даних про процеси, явища, закономірності, які існують в сфері дослідження?

- а) фундаментальні НДР;
- б) пошукові НДР;
- в) прикладні НДР;
- г) дослідно-конструкторські роботи.

10. Який вид науково-дослідних робіт спрямований на збільшення обсягу знань для глибшого розуміння предмета дослідження, на розробку прогнозів розвитку науки і техніки, на відкриття шляхів застосування нових явищ і закономірностей?

- а) фундаментальні НДР;
- б) пошукові НДР;
- в) прикладні НДР;
- г) дослідно-конструкторські роботи.

Аналітична вправа

Визначення технічного рівня промислової продукції на підприємстві

В об'єднанні і на підприємствах державної форми власності відповідно до галузевого положення систематично проводиться атестація рівня якості продукції, що випускається. При атестації промислової продукції визначається дві категорії якості: вища категорія (В) і перша категорія (І). Необхідно на основі аналізу цих матеріалів визначити загальний технічний рівень продукції, що випускається і зробити пропозиції по її удосконаленню, використовуючи вихідні дані, подані в таблиці.

Таблиця - Вихідні дані до задачі

Номер варіанту	Питома вага продукції, %		
	атестованої по категорії „В”	атестованої по категорії „І”	не атестованої „Н”
1	50	15	35
2	45	30	25
3	45	25	30
4	52	23	25
5	55	20	25
6	48	22	30
7	46	30	24
8	40	30	30
9	40	25	35
10	50	20	30

Методичні рекомендації до виконання аналітичної вправи

Загальний рівень продукції (P_n) підприємства визначається за такою формулою:

$$P_n = \frac{0,5 \times d_B + 2 \times d_I + 3 \times d_H}{100}$$

де d_B - питома вага продукції вищої якості, %;

d_I - питома вага продукції І категорії, %;

d_H - питома вага продукції, що не атестована (категорія „Н”).

Примітка: $d_B + d_I + d_H = 100\%$

При оцінці загального рівня продукції, що випускається на підприємстві, використовуються нормативи, що характеризують ступінь удосконалення продукції, технології й організації виробництва. Ці нормативи мають такі рівні:

Категорія рівня В (вища) – 1,00 – 1,40;

Категорія рівня І (перша) – 1,41 – 2,40;

Категорія рівня Н (низка) – 2,41 – 3,00.

Порівняння розрахункового рівня з нормативними значеннями дозволяє встановлювати загальний технічний рівень усієї продукції, що випускається.

Запропонувати заходи, що сприяють підвищенню технічного рівня, що можуть передбачати: скорочення кількості не атестованої продукції, зняття застарілої з виробництва, модернізацію продукції першої категорії й інше.

Література [17, 20, 21, 26, 29, 33, 39]

Тема 10. Управління інноваційним проектом.

Теми рефератів

1. Дослідницький проект і його зміст.

2. Обґрунтування пріоритетних напрямків досліджень і розробок. Управління проектом.

3. Управління реалізацією інноваційних проектів.
4. Управління конкурентоспроможністю інноваційного проекту.
5. Маркетинг в інноваційній сфері.

Тести для самоперевірки знань

1. *Контракт на придбання або виготовлення обладнання є складовою:*
 - а) ініціативного проекту;
 - б) проекту розвитку матеріально-технічної бази наукових досліджень;
 - в) проекту створення інформаційних систем;
 - г) проекту утворення центрів колективного користування.
2. *Розробка технічного завдання здійснюється на такій стадії:*
 - а) на початковій стадії життєвого циклу товару;
 - б) на стадії вибору напрямів досліджень;
 - в) на стадії теоретичних та експериментальних досліджень;
 - г) на стадії аналізу та оцінки результатів.
3. *Експертиза інвестиційних проектів проводиться з метою:*
 - а) ефективного використання коштів для отримання прибутку;
 - б) запобігання створенню об'єктів, які порушують права фізичних та юридичних осіб і держави;
 - в) ефективного використання бюджетних коштів.
4. *Екологічна експертиза формулює висновки про:*
 - а) коригування проекту;
 - б) можливість реалізації проекту;
 - в) неможливість реалізації проекту;
 - г) доцільність фінансування проекту бюджетними коштами.
5. *Екологічна експертиза може здійснюватися:*
 - а) місцевими органами влади;
 - б) фізичними особами з власної ініціативи;
 - в) державними та громадськими комісіями.
6. *До складу комісії державної екологічної експертизи включаються:*
 - а) представник замовника;
 - б) представник організації — розробника проекту;
 - в) нештатні експерти;
 - г) штатні експерти.
7. *Громадська екологічна експертиза здійснюється:*
 - а) в обов'язковому порядку;
 - б) з ініціативи громадян;
 - в) з ініціативи громадських організацій;
 - г) з ініціативи органів місцевого самоврядування.
8. *Комплекс взаємопов'язаних заходів, розроблених з метою створення, виробництва та просування на ринок нових високотехнологічних продуктів за встановлених ресурсних обмежень – це ...*
 - а) інноваційний проект;

- б) інвестиційний проект;
- в) організаційний проект;
- г) комплексна програма.

9. Який вид проекту, спрямований на випуск і продаж нових продуктів і пов'язаний з будівництвом споруд, удосконаленням технологій, розширенням присутності на ринку, тощо?

- а) промисловий проект;
- б) проект дослідження та розвитку;
- в) організаційний проект;
- г) повний проект.

10. Який вид проекту охоплює всі етапи інноваційного процесу від проведення досліджень до реалізації інноваційного продукту?

- а) промисловий проект;
- б) проект дослідження та розвитку;
- в) організаційний проект;
- г) повний проект.

11. Яким терміном позначається комплекс взаємозалежних за ресурсами, термінами і виконавцями заходів, що забезпечують ефективне розв'язання найважливіших науково-технічних проблем розвитку науки й техніки?

- а) інноваційний проект;
- б) державна науково-технічна програма;
- в) проект дослідження та розвитку;
- г) організаційний проект.

12. Хто з переліченого є учасниками проекту?

- а) ініціатори проекту;
- б) замовник проекту;
- в) інвестор проекту;
- г) керуючий проектом.
- д) контрактор проекту.

Аналітична вправа

Визначити сферу відповідальності керівника проекту і умови співпраці з ним та відповідальність керівників тих відділів, яких це стосується. Розподіл відповідальності при реалізації проекту здійснити за формою таблиці.

Рекомендації для розв'язку.

Таблицю заповнити, використовуючи наступні умовні позначення:

- 1 – відповідальність;
- 2 – загальне керування;
- 3 – має дати консультацію;
- 4 – може дати консультацію;
- 5 – необхідно довести до відома;
- 6 – остаточне затвердження.

Таблиця - Вихідні дані до задачі з визначення сфери відповідальності керівника проекту

Відповідальний Види проектних робіт	Віце-президент фірми	Керівник відділу	Керівник проекту	Начальник виробництва	Начальник відділу програмного забезпечення	Начальник відділу маркетингу
1. Скласти план і бюджет проекту						
2. Розробити технічну документацію						
3. Розробити програмне забезпечення						
4. Визначити проектну документацію						
5. Розробити план маркетингу						
6. Скласти графік виконання робіт						
і т.д.						

Аналітична вправа

Компанія «Фенікс» має інвестиційну потребу 2000000 грн. і може використати дві альтернативи фінансування: випуск звичайних акцій і одержання кредиту. Вартість обох альтернатив становить 10 % величини статутного капіталу. Інвестиційний проект незалежно від джерела фінансування принесе дохід 8500000 грн., собівартість продукції (без відсоткових платежів) становитиме 5600000. У таблиці наведено розрахунок чистого прибутку для обох альтернатив. Зробити порівняльну характеристику джерел фінансування за даними таблиці.

Рекомендації для розв'язку.

Розмір податку на додану вартість становить 20 %.

Розмір податку на прибуток в Україні дорівнює 18 %.

Дивіденди на звичайні акції сплачуються з чистого прибутку за рішення зборів акціонерного товариства. Може бути прийнято рішення про невиплату відсотків та спрямуванні прибутку на поповнення статутного фонду.

Відсотки за кредитом та основна сума боргу сплачуються до формування валового прибутку підприємства. З одного боку це зменшує чистий прибуток, але з іншого із збільшенням витрат, до яких відносяться й виплати за кредитом, зменшується база оподаткування, тобто виникає ефект податкового щита.

Таблиця – Вихідні дані до вибору варіанту фінансування.

Показники	Фінансування інструментами власності	Кредитне фінансування
Виторг від реалізації	8500000	8500000
Собівартість продукції	5600000	5600000
Оплата відсотків		
ПДВ		
Валовий прибуток		
Податок на прибуток		
Дивіденди		
Чистий прибуток		

Література [15, 18, 19, 23, 30, 34, 40]

Тема 11. Управління ризиками інноваційної діяльності в бізнес-адмініструванні.

Теми рефератів

1. Поняття і класифікація ризиків.
2. Методи оцінювання ризиків.
3. Управління інноваційними ризиками.

Тести для самоперевірки знань

1. *Комерційні ризики проекту можливо:*
 - а) цілком усунути;
 - б) мінімізувати;
 - в) страхувати (придбанням страхових інструментів);
 - г) страхувати (резервуванням коштів).
2. *Що дозволяє зменшити страхування ризиків (в широкому сенсі, включаючи резервування коштів)?*
 - а) ризики проекту;
 - б) можливі через ризики витрати;
 - в) прибутковість проекту;
 - г) конкурентоспроможність проекту.
3. *Що в більшій мірі є засобом управління ризиками проекту?*
 - а) резервування коштів по проекту в оптимальному розмірі;
 - б) страхування ризиків проекту шляхом придбання спеціальних страхових полісів;
 - в) хеджування ризиків проекту;
 - г) мінімізація ризиків проекту шляхом впливу на фактор ризику.
4. *Які із комерційних ризиків інноваційного проекту перед усім визначають всі наведені нижче комерційні ризики?*
 - а) ризики невірному вибору економічних цілей проекту;

- б) ризики незабезпечення проекту фінансуванням;
- в) маркетингові ризики;
- г) ризики появи непередбачуваних витрат.

5. *Яка стратегія має найбільший ступінь ризику?*

- а) «бути новатором»;
- б) «швидкий другий»;
- в) «відставання з лінійними витратами»;
- г) заповнення прогалін.

6. *Ризики інноваційного проекту підрозділяються на:*

- а) технічні;
- б) кон'юнктурні (галузеві);
- в) комерційні;
- г) валютні.

7. *Що варто розуміти під зоною допустимого ризику?:*

- а) межі, у яких втрати не очікуються;
- б) межі, у в яких даний вид підприємницької діяльності зберігає свою економічну цінність;
- в) межі, у яких максимальні втрати можуть дорівнювати рівню втрат;
- г) межі, у яких втрати менші чи дорівнюють очікуваному прибутку.

8. *Страховання ризиків у вузькому розумінні передбачає перенесення за визначену плату на третіх осіб у вигляді:*

- а) купівлю генерального страхового полісу;
- б) придбання спеціальних страховок по типовим інноваційним ризикам;
- в) укладання страхових угод за індивідуально сформованими ризиками;
- г) все вище наведене.

9. *Біржові операції, які страхують за проектом постачання та збуту, пов'язані з придбанням товарних ...*

- а) опціонів;
- б) ф'ючерсів (форвардних контрактів);
- в) інших інструментів, що хеджують біржової торгівлі;
- г) все вище наведене.

10. *Передача інноваційного ризику передбачає ...*

- а) розробку превентивних заходів;
- б) формування ефективної системи страхування;
- в) розподіл ризику між виконавцями;
- г) купівлю генерального страхового полісу.

Література [16, 18, 19, 24, 25, 35]

Тема 12. Оцінювання ефективності інноваційної діяльності в бізнес-адмініструванні.

Теми рефератів

1. Методи добору інноваційних проектів.

2. Методи оцінювання економічної ефективності використання інноваційних проектів.

3. Прийняття рішень за інвестиційними альтернативами інноваційних проектів.

Тести для самоперевірки знань

1. *Показник ефективності інноваційного проекту — чистий приведений дохід — це:*

а) відношення середньорічного чистого прибутку і суми витрат на реалізацію проекту;

б) різниця між приведеною до дійсної вартості сумою потоку коштів за період експлуатації інвестиційного проекту і сумою витрат на його реалізацію;

в) відношення приведеної до дійсної вартості суми потоку коштів за період експлуатації інвестиційного проекту і суми витрат на його реалізацію;

г) дисконтна ставка, за якої чистий приведений дохід у процесі дисконтування дорівнюватиме нулю.

2. *Показник ефективності інноваційного проекту — індекс дохідності — це:*

а) відношення середньорічного чистого прибутку і суми витрат на реалізацію проекту;

б) різниця між приведеною до дійсної вартості сумою потоку коштів за період експлуатації інвестиційного проекту і сумою витрат на його реалізацію;

в) відношення приведеної до дійсної вартості суми потоку коштів за період експлуатації інвестиційного проекту і суми витрат на його реалізацію;

г) дисконтна ставка, за якої чистий приведений дохід у процесі дисконтування дорівнюватиме нулю.

3. *Показник ефективності інноваційного проекту — індекс рентабельності — це:*

а) відношення середньорічного чистого прибутку і суми витрат на реалізацію проекту;

б) різниця між приведеною до дійсної вартості сумою потоку коштів за період експлуатації інвестиційного проекту і сумою витрат на його реалізацію;

в) відношення приведеної до дійсної вартості суми потоку коштів за період експлуатації інвестиційного проекту і суми витрат на його реалізацію;

г) дисконтна ставка, за якої чистий приведений дохід у процесі дисконтування дорівнюватиме нулю.

4. *Показник ефективності інноваційного проекту — внутрішня ставка дохідності — це:*

а) відношення середньорічного чистого прибутку і суми витрат на реалізацію проекту;

б) різниця між приведеною до дійсної вартості сумою потоку коштів за період експлуатації інвестиційного проекту і сумою витрат на його реалізацію;

в) відношення приведеної до дійсної вартості суми потоку коштів за період експлуатації інвестиційного проекту і суми витрат на його реалізацію;

г) дисконтна ставка, за якої чистий приведений дохід у процесі дисконтування дорівнюватиме нулю.

5. Зазначте, який з наведених показників ефективності інноваційного проекту не враховує повністю всієї суми чистого потоку коштів:

- а) чистий приведений дохід;
- б) індекс дохідності;
- в) індекс рентабельності;
- г) період окупності.

6. Зазначте, який з наведених показників ефективності інноваційного проекту характеризує у сукупному потоці коштів суму інвестиційного прибутку:

- а) чистий приведений дохід;
- б) індекс дохідності;
- в) індекс рентабельності;
- г) період окупності.

7. Що характеризує загальний результат підприємства від здійснення інноваційних заходів за певний проміжок часу?

- а) абсолютна ефективність;
- б) порівняльна ефективність;
- в) загальнодержавна ефективність;
- г) все вище сказане.

8. Основним принципом оцінювання економічної ефективності впровадження інновацій є:

а) уточнення розрахункового показнику за проектом, його чистої поточної вартості;

б) порівняння результату від застосування нововведень і витрат на їх розроблення, виробництво і споживання;

в) порівняння результату від застосування нововведень і витрат на їх виробництво і споживання;

г) порівняння витрат від дослідження щодо застосування нововведень і витрат на їх впровадження.

9. Ціна на новий потрібний споживачам продукт, по якому на ринку немає аналогів, може плануватися у першу чергу на основі:

- а) виявленого попиту;
- б) конкурентних переваг освоюваного продукту;
- в) калькуляції собівартості;
- г) розміру «ніші» на ринку та планування максимізуючого прибуток обсягу випуску та продажу продукції.

10. Відбір інновацій відбувається з використанням наступних критеріїв:

- а) рівень витрат, рентабельність, конкурентоспроможність і якість;
- б) ступінь ризику, термін розробки і впровадження, складність освоєння;
- в) терміну окупності проекту;
- г) ризикованість проекту.

11. На яку з наведених нижче форм комерціалізації нових технологій шляхом їх горизонтальної передачі припадає основна частка продажу нових технологій?

- а) продаж або здача в оренду або лізинг дослідних зразків виробів та устаткування, втілюючих в собі нову технологію;
- б) продаж патентних прав;
- в) продаж патентних ліцензій та ліцензій ноу-хау;
- г) використання замовлення на розробку науково-технічної продукції з використанням рідкісного науково-технічного заділу виконавця цього замовлення.

12. Ухвалення рішення щодо доцільності реалізації інноваційного проекту суб'єктом підприємницької діяльності приймається тоді, коли чиста теперішня вартість реалізації проекту:

- а) менша від нуля;
- б) більша від нуля;
- в) дорівнює нулю;
- г) дорівнює одиниці.

13. При освоєнні нового продукту обсяг його беззбиткового випуску та продажу повинен досягти:

- а) у самому початку освоєння нової продукції;
- б) відразу по закінченню освоєння виробництва нового продукту;
- в) відразу по закінченню освоєння продажу нового товару;
- г) як можна раніше, у залежності від співвідношення поміж ціною реалізації продукту та управлінськими заходами щодо розвитку підприємства.

14. Відношення приведених доходів до приведених витрат на цю ж дату, необхідних для реалізації інноваційного проекту, - це:

- а) індекс рентабельності;
- б) внутрішня норма доходності;
- в) чиста дисконтована вартість;
- г) чиста теперішня вартість.

15. Який метод засновано на визначенні чистого дисконтованого доходу, який виступає як показник інтегрального економічного ефекту від проекту?

- а) метод поточної вартості;
- б) метод рентабельності;
- в) метод ліквідності;
- г) метод внутрішньої норми доходності.

16. Який метод призначений для визначення періоду окупності (терміну повернення) інвестицій?

- а) метод поточної вартості;
- б) метод рентабельності;
- в) метод ліквідності;
- г) метод внутрішньої норми доходності.

Аналітична вправа
Фінансова оцінка ефективності реальних інноваційно-інвестиційних проектів.

Необхідно зробити оцінку ефективності двох реальних інноваційно-інвестиційних проектів, використовуючи дані їхніх бізнес-планів і зробити висновки по кожному показнику.

Таблиця – Вихідні дані до задачі 2.

Варіант	№ проекту	Обсяг інвестицій, млн. грн.	Період здійснення проекту, років	Дисконтна ставка, %	Середній темп інфляції	Майбутня вартість грошових потоків по роках, млн. грн.								
						1	2	3	4	5	6	7	8	Всього
1	1	30	5	10	7	10	10	12	8	5				45
	2	27	6	12	7	5	7	8	10	10	10			50
2	1	25	6	9	8	6	7	8	8	8	5			42
	2	23	8	11	8	5	5	6	6	6	6	6	6	46
3	1	19	5	9	9	8	8	8	8	4				36
	2	17	7	10	9	4	5	8	8	8	8	6		47
4	1	20	4	10	6	10	12	12	6					40
	2	18	6	11	6	7	8	8	8	7	5			45
5	1	26	6	10	5	8	8	8	8	8	2			42
	2	23	8	12	5	4	5	5	5	5	5	5	5	42
6	1	19	5	9	7	7	7	7	7	7				35
	2	16	8	11	7	3	7	7	7	4	4	3	3	38
7	1	21	6	10	8	5	5	10	10	10	2			42
	2	19	8	12	8	5	5	6	6	6	6	6	4	44
8	1	25	5	10	9	9	9	9	9	9				45
	2	22	7	11	9	5	5	5	5	10	10	8		48
9	1	15	4	9	6	6	8	8	8					30
	2	17	7	10	6	5	5	5	5	5	5	3		33
10	1	28	6	9	8	8	8	8	8	8	6			46
	2	25	8	11	8	2	5	8	8	8	8	8	3	50

Методичні рекомендації до виконання аналітичної вправи

Оцінка ефективності реальних інвестицій (капіталовкладень) найбільш важливий етап у процесі прийняття рішень. Від слушності й об'єктивності такої оцінки залежать терміни повернення капіталу і перспективи розвитку підприємства.

Для фінансової оцінки ефективності реальних інноваційно-інвестиційних проектів будемо використовувати такі показники:

1. Чиста поточна вартість (ЧПВ) проекту.
2. Індекс прибутковості проекту.
3. Період (термін) окупності.

4. Внутрішня норма прибутку.

Метод чистої поточної вартості (ЧПВ) дозволяє одержувати найбільш узагальнену характеристику результату інвестування, тобто кінцевий ефект в абсолютному вираженні. ЧПВ – це прибуток від проекту, приведений до дійсної вартості (ДВ). Проект приймається до розгляду, якщо ЧПВ > 0.

Чиста поточна вартість визначається за формулою:

$$\text{ЧПВ} = \text{ДВ} - I,$$

де ДВ – дійсна вартість грошового потоку (прибуток від проекту) за період експлуатації інвестиційного проекту, тобто майбутній прибуток від проекту приведений до дійсної вартості через коефіцієнт дисконтування, обумовлений зміною вартості коштів у часі, та визначається за формулою:

$$K_d = \frac{1}{(1+r)^t},$$

де r - дисконтна ставка, тобто відсоток прибутковості (у частках одиниці), який дорівнює середній депозитній (кредитній) ставці по валютних депозитах (кредитах);

t - число років (періодів) здійснення проекту.

Індекс прибутковості (ІП) розраховується за формулою:

$$\text{ІП} = \frac{\text{ДВ}}{I},$$

де I – сума інвестицій (капіталовкладень), спрямованих на реалізацію даного проекту.

Термін окупності (T) визначається за формулою:

$$T = \frac{I \times P}{\text{ДВ}}$$

P – кількість років у періоді.

Внутрішня норма прибутку (ВНП) визначається за формулою:

$$\text{ВНП} = \frac{\text{ЧПВ}}{I \times P} \times 100.$$

Реальна ставка доходності – це ставка, яка враховує інфляційну премію. Вона показує ту частину доходів інвестора, яка формується понад компенсації інфляційного росту цін.

Реальна ставка розраховується за формулою:

$$r_p = \frac{1+r}{1+h} - 1,$$

де r - номінальна ставка, частка одиниці;
 h - темп інфляції, частка одиниці.

Література [19, 21, 23, 26, 28, 36]

Тема 13. Адміністрування патентно-ліцензійної діяльності інноваційної бізнес-організації.

Теми рефератів

1. Роль і види інтелектуальної власності.
2. Забезпечення правової охорони об'єктів промислової власності.
3. Передавання прав на використання об'єктів промислової власності.
4. Франчайзинг.

Тести для самоперевірки знань

1. Патент — це:

- а) нове технічне вирішення конкретного завдання, яке дає позитивний ефект, поліпшує якість продукції або змінює умови праці;
- б) право автора на винахід, наукову ідею, розробку, новий виріб чи нову технологію;
- в) сукупність правових норм, які регулюють правовідносини, пов'язані зі створенням і використанням певного інтелектуального продукту;
- г) документ, що засвідчує авторське право на винахід, пріоритет винаходу і виключне право на його використання.

2. Ліцензія — це:

- а) результат науково-дослідної діяльності організації, який призначений для внутрішнього і зовнішнього ринків;
- б) дозвіл окремим особам або організаціям на використання винаходу, захищеного патентом, технічного знання, технологічної та конструкторської таємниці виробництва, товарного знаку тощо;
- в) художньо-конструктивне рішення виробу, яке визначає його зовнішній вигляд;
- г) титул власника винаходу, який підкріплюється промисловим зразком.

3. Ноу-хау — це:

- а) технічні знання, практичний досвід інноваційного характеру, які являють собою комерційну цінність, використовуються у виробництві і професійній практиці, але не забезпечуються патентним захистом;
- б) дозвіл окремим особам або організаціям на використання винаходу, захищеного патентом, технічного знання, технологічної та конструкторської таємниці виробництва, товарного знаку тощо;
- в) художньо-конструктивне рішення виробу, яке визначає його зовнішній вигляд;
- г) титул власника винаходу, який підкріплюється промисловим зразком.

4. Яке поняття використовується для позначення сукупності виняткових прав на результати інтелектуальної, насамперед творчої діяльності, а також притриваних до них за правовим режимом засобів індивідуалізації учасників цивільного обігу?

- а) приватна власність;
- б) промислова власність;
- в) інтелектуальна власність;
- г) інноваційна власність.

5. Що відноситься до форм інтелектуального продукту?

- а) наукові відкриття і винаходи;
- б) результати технологічних і проектних робіт;
- в) зразки нової продукції, нової техніки і матеріалів;
- г) нова технологія;
- д) науково-виробничі, консалтингові, економіко-фінансові, управлінські, маркетингові послуги;
- е) різні види літературно-художньої творчості.

6. Який термін використовується до винаходів, корисних моделей, промислових зразків, знаків для товарів і послуг, фірмових найменувань, географічних зазначень походження товарів, раціоналізаторських пропозицій тощо, які на відміну від результатів матеріального виробництва втілені в описах, розрахунках, кресленнях, послугах і можуть бути тиражовані та передані в промислове виробництво?

- а) авторське право;
- б) інтелектуальна власність;
- в) промислова власність;
- г) інноваційна власність.

7. Яким терміном позначають рішення технічного завдання в будь-якій галузі народного господарства, що мають суттєву новизну та дають позитивний ефект?

- а) винахід;
- б) корисна модель;
- в) промисловий зразок;
- г) товарна марка.

8. Яким терміном позначають нові на вигляд, за формою, розміщенням частин або побудовою технічні конструкції (моделі)?

- а) винахід;
- б) корисна модель;
- в) промисловий зразок;
- г) товарна марка.

9. Яким терміном позначають нові, придатні до виробництва промисловим способом художні рішення виробів, в яких досягнуто єдність технічних та естетичних властивостей?

- а) винахід;
- б) корисна модель;
- в) промисловий зразок;

г) товарна марка.

10. Яким терміном визначає позначення, здатні відповідно відрізнити товари і послуги одних юридичних осіб або громадян від товарів та послуг інших юридичних осіб і громадян?

- а) винахід;
- б) корисна модель;
- в) промисловий зразок;
- г) товарна марка.

11. Періодичні відсоткові або фіксовані сумарні відрахування ліцензіата на користь ліцензіара за права, надані ліцензіаром – це ...

- а) відсотки;
- б) дивіденди;
- в) оренда;
- г) роялті.

12. Яким терміном позначається зафіксована в тексті ліцензійної угоди сума, яка виплачується у вигляді одноразового платежу або частинами?

- а) відсотки;
- б) дивіденди;
- в) паушальний платіж;
- г) роялті.

13. Яким терміном позначається надання технологічних знань, необхідних для придбання, монтажу і використання куплених або орендованих машин і устаткування?

- а) ліцензійна угода;
- б) патентна угода;
- в) ноу-хау;
- г) інжиніринг.

14. Який вид патентного права застосовується до об'єктів інтелектуальної власності охоплює переважно результати літературної і художньої творчості, до яких останнім часом додалися і об'єкти науково-технічної сфери: програми для ЕОМ, бази даних, топології інтегральних мікросхем?

- а) авторське право;
- б) цивільне право;
- в) кримінальне право;
- г) конституційне право.

15. Яким поняттям позначаються відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, які у разі їх розголошення стороннім особам можуть завдати шкоди особам, чиєю власністю вони є?

- а) фірмове найменування;
- б) ноу-хау;
- в) конфіденційна інформація;
- г) корисна модель.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Інноваційний менеджмент в бізнес-адмініструванні у системі менеджменту організації.
2. Поняття новації і інновації.
3. Типи інновацій.
4. Поняття винаходу та відкриття. Їх відмінність.
5. Поняття інноваційного лагу, базисного і поліпшуючого нововведення.
6. Визначення інноваційного менеджменту.
7. Функції, які відображують зміст інноваційної діяльності.
8. Прогнозування як функція інноваційного менеджменту.
9. Формування інноваційних цілей як функція інноваційного менеджменту.
10. Планування як функція інноваційного менеджменту.
11. Координація як функція інноваційного менеджменту.
12. Організація як функція інноваційного менеджменту.
13. Стимулювання як функція інноваційного менеджменту.
14. Контроль як функція інноваційного менеджменту.
15. Поняття і структура інноваційного процесу.
16. Фундаментальні дослідження у структурі інноваційного процесу.
17. Прикладні дослідження у структурі інноваційного процесу.
18. Дослідно-конструкторські роботи у структурі інноваційного процесу.
19. Комерціалізація нововведення у структурі інноваційного процесу.
20. Моделі дифузії нововведення на макрорівні та окремому підприємстві.
21. Принципи інноваційного процесу.
22. Фактори успішності та невдач нововведень.
23. Життєвий цикл інновацій.
24. Інноваційна інфраструктура.
25. Ринок новацій в інноваційній структурі.
26. Ринок чистої конкуренції в інноваційній структурі.
27. Ринок капіталу в інноваційній структурі.
28. Поняття інтелектуальної власності, патенту, промислового зразка і товарного знака.
29. Поняття авторського права.
30. Еволюція технологічних укладів.
31. Конкурентоспроможність країни та інноваційна діяльність.
32. Роль держави у створенні механізму регулювання інноваційної діяльності.
33. Показники рівня розвитку економічної системи.
34. Державна інноваційна політика.
35. Пріоритетні напрями державної інноваційної політики.
36. Принципи державної інноваційної політики.
37. Сутність, цілі, напрями й основні принципи державної науково-технічної політики в Україні.
38. Методи реалізації інноваційної політики.

39. Методи прямого державного регулювання інноваційного процесу.
40. Методи опосередкованого державного регулювання інноваційного процесу.
41. Сутність системи фінансування інноваційної діяльності.
42. Джерела формування інвестиційних ресурсів.
43. Внутрішні джерела формування власних інвестиційних ресурсів підприємства.
44. Зовнішні джерела формування власних інвестиційних ресурсів підприємства (залучені інвестиційні ресурси).
45. Джерела формування позикових інвестиційних ресурсів.
46. Фактори, які враховують при виборі джерел формування інвестиційних ресурсів.
47. Системи фінансування проекту.
48. Система традиційного фінансування інноваційних проектів.
49. Система венчурного фінансування інноваційних проектів.
50. Форми і способи фінансування інновацій в Україні.
51. Базове фінансування наукових досліджень в Україні.
52. Програмно-цільове фінансування наукових досліджень в Україні.
53. Діяльність Державного фонду фундаментальних досліджень та Української державної інноваційної компанії.
54. Оцінка економічної ефективності інвестиційних проектів.
55. Чистий приведений дохід як показник ефективності інвестиційних проектів.
56. Індекс дохідності як показник ефективності інвестиційних проектів.
57. Індекс рентабельності як показник ефективності інвестиційних проектів.
58. Період окупності як показник ефективності інвестиційних проектів.
59. Внутрішня ставка дохідності як показник ефективності інвестиційних проектів.
60. Взаємозв'язок організації і нововведень.
61. Базові (генеральні) управлінські цінності організації.
62. Інноваційність як управлінська цінність організації.
63. Типи змін в організації.
64. Фактори відторгнення нововведень в організації.
65. Причини опору змінам в організації.
66. Заходи подолання опору нововведенням в організації.
67. Інноваційні стратегії в організації.
68. Наступальна інноваційна стратегія організації.
69. Захисна інноваційна стратегія організації.
70. Імітаційна інноваційна стратегія організації.
71. Залежна, традиційна і ситуаційна стратегії організації.
72. Патентно-ліцензійна діяльність організації.
73. Поняття ліцензії і ноу-хау.
74. Структури науково-дослідних і проектних організацій.

75. Лінійна і функціональна організаційні структури науково-дослідних і проектних організацій.
76. Матрична і дивізійна організаційні структури науково-дослідних і проектних організацій.
77. Поняття технопарку.
78. Поняття технополісу.
79. Поняття фінансово-промислової групи.
80. Поняття інкубатору.
81. Малі інноваційні фірми.
82. Венчурні фонди.
83. Концепція тотальної якості *Kaizen* в інноваційному процесі.
84. Мотивація персоналу в науково-дослідній організації.
85. Режими роботи в науково-дослідних організаціях.
86. Цільові групи в науково-дослідних організаціях.
87. Кадрове планування в науково-дослідній організації.
88. Класифікація ризиків інноваційної діяльності.
89. Оцінка ризику в інноваційній діяльності.
90. Управління ризиками.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 № 848-VIII. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
3. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 08.09.2011 № 3715-VI. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>.
4. Закон України «Про державні цільові програми» від 18.03.2004 № 1621-IV. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>.
5. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
6. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 № 93/96-ВР. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/93/96-vr/print>.
7. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 № 2343-XII. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>.
8. Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» від 16.07.1999 № 991-XIV. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/991-14>.
9. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 № 964-IV. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
10. Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
11. Закон України «Про інститути спільного інвестування» від 05.07.2012 № 5080-VI. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>.
12. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» від 14.09.2006 № 143-V. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/143-16>.
13. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 № 1576-XII. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.
14. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

Основна

15. Бесєдін, Микола Олександрович. Інноваційний менеджмент: оцінно-ситуаційний підхід [Текст]: практикум : для студ. магістратури спец. "Менеджмент організацій" / М. О. Бесєдін, Г. Є. Бесєдіна; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. - Х.: ХНАУ, 2012. - 142 с.
16. Буняк Н. М., Горбовий А. Ю., Ліпич Л. Г., Степанюк О. М. Інноваційний менеджмент [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н. М. Буняк, А. Ю. Горбовий, Л. Г. Ліпич, О. М. Степанюк; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. - Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. - 240 с.
17. Верещагіна, Ганна Валентинівна. Інноваційний менеджмент [Текст]: конспект лекцій / Верещагіна Г. В.; Харк. нац. екон. ун-т. - Х.: Вид. ХНЕУ, 2011. - 226 с.
18. Власенко, Олександра Степанівна. Інноваційний менеджмент [Текст]: навч. посіб. / О. С. Власенко. - К.: Знання, 2011. - 440 с.
- Захарченко В.І., Корсікова Н.М., Меркулов М.М. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки [Текст]. Навчальний посібник / В.І. Захарченко, Н.М. Корсікова, М.М. Меркулов. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 448 с.
19. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент [Текст]: Підручник / С.М. Ілляшенко. – Суми : ВТД — Університетська книга, 2010. – 334 с.
20. Мельник Л.Г., Ілляшенко С.М., Сотник І.М. Бізнес-адміністрування: магістерський курс [Текст]: Підручник / За ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника, д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка та к.е.н., доц. І.М. Сотник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 896 с.
21. Микитюк П.П. Інноваційний менеджмент [Текст]: Навчальний посібник / П.П. Микитюк. – Тернопіль: Економічна думка, 2006. – 295 с.
22. Михайлова Л.І. Інноваційний менеджмент [Текст]: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Л. І. Михайлова [та ін.]. - 2-ге вид., допов. - Харків; Київ: Центр учбової літератури, 2015. - 233 с.
23. Нестєрова, Наталія Анатоліївна. Інноваційний менеджмент [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н. А. Нестєрова; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського, Каф. економіки і упр. інновац. діяльн. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2012. - 463 с.
24. Припотєнь В.Ю., Каховська О.В., Новак О.В. Інноваційний менеджмент [Текст]: навчальний посібник / В.Ю. Припотєнь, О.В. Каховська, О.В. Новак. – Алчевськ: ДонДТУ, 2010. – 398 с.
25. Синіговець, Ольга Миколаївна. Інноваційний менеджмент [Текст]: текст лекцій / О. М. Синіговець ; Нац. техн. ун-т "Харк. політехн. ін-т". - Х.: НТУ "ХПІ", 2013. - 139 с.
26. Скрипко, Тетяна Олександрівна. Інноваційний менеджмент [Текст]: підручник / Т. О. Скрипко. - К.: Знання, 2011. - 423 с.
27. Терещенко, Елеонора Юріївна. Інноваційний менеджмент [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Е. О. Терещенко, О. А. Лактіонова, В. П. Єгоров; Донец. нац. ун-т, Облік.-фін. ф-т. - Донецьк: Юго-Восток, 2010. - 158 с.

28. Школа, Ігор Миколайович. Інноваційний менеджмент [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. М. Школа, І. В. Бутирська. - Чернівці: Книги - XXI, 2010. - 311 с.

29. Чайковська, Марина Петрівна. Інноваційний менеджмент [Текст]: навч. посіб. / М. П. Чайковська; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Ін-т математики, економіки та механіки. - Одеса : ОНУ, 2015. - 380 с.

30. Юринець, Зорина Володимирівна. Інвестиційний та інноваційний менеджмент [Текст]: навч. посіб. / З. В. Юринець, Л. Й. Гнилянська; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л.: ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. - 319 с.

Додаткова

31. Бірюк М. О. Інноваційний менеджмент, його розвиток та вплив на економіку України [Електронний ресурс] / М. О. Бірюк // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. - 2015. - № 28. - С. 80-85. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vsriakc_2015_28_16

32. Бойко О. Інноваційний менеджмент – основний ресурс економічного зростання машинобудівного підприємства в сучасних умовах [Електронний ресурс] / О. Бойко // Соціально-економічні проблеми і держава. - 2014. - Вип. 1. - С. 71-79. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sepid_2014_1_10.

33. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції "Бізнес-адміністрування: стан і тенденції розвитку" (14 червня 2013 року, м. Луцьк) [Текст] / Луц. нац. техн. ун-т [та ін.]; [за заг. ред. І. М. Вахович]. - Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2013. - 159 с.

34. Ілляшенко, Сергій Миколайович. Інноваційний розвиток: маркетинг і менеджмент знань [Текст]: монографія / Ілляшенко С. М. - Харків; Суми: Діса плюс, 2016. - 190 с.

35. Князь С.В. Інноваційний менеджмент: статико-динамічна візуалізація [Текст]: навч. посіб. / [С. В. Князь та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. Є. Кузьміна; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - 3-тє вид., переробл. - Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2013. - 217 с.

36. Литвин О.В. Інноваційний менеджмент у період модернізації економіки [Текст]: колект. моногр. / О. В. Литвин [та ін.]. - Ніжин: Аспект-Поліграф, 2013. - 216 с.

37. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції "Сучасні тенденції розвитку менеджменту і бізнес-адміністрування в Україні", [м. Херсон], 23-24 травня 2014 р. [Текст] / Херсон. держ. ун-т, Ф-т економіки і менеджменту, Каф. менеджменту і адміністрування, Акад. екон. наук України, Херсон. обл. осередок Всеукр. асоц. політ. економії; [редкол.: К. С. Шапошников та ін.]. - Херсон: Гельветика, 2014. - 151 с.

38. Матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції "Бізнес-адміністрування в умовах турбулентної економіки" [Текст] / Харків. обл. держадмін. [та ін.]; [редкол.: Шутенко Л. М. та ін.]. - Харків: ХНУМГ, 2015. - 182 с.

39. Полякова, Юлія Володимирівна. Міжнародний інноваційний менеджмент [Текст]: навч. посіб. у тестах / Полякова Ю. В., Макогін З. Я.; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Львів: Вид-во ЛКА, 2015. - 239 с.

40. Сисоліна Н. П. Інноваційний менеджмент та перспективи його розвитку [Електронний ресурс] / Н. П. Сисоліна, Л. В. Кононенко, І. П. Сисоліна // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. - 2011. - Вип. 20 (2). - С. 285 - 289. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2011_20\(2\)__41](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2011_20(2)__41).